

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONS
RINCON 121
 Entre Treinta y Tres é Ituzaingó

SENMANARI CATALÁ Y LITERARI

SUSCRICIÓN ADELANTADA

Ciutat	ps. 0.50
Campanya	“ 0.60
Exterior	“ 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, AGOST 7 DE 1887.

Supliquém als nostres agents y suscriptors de fora y de la Capital, que al notar lo mes petit retart ó falta en l' envió del periódich, ho posin en coneixement d' aquesta administració.

Aixís mateix devém dir que 'ls suscriptors que 's trobin en descubert procurarán posarse al corrent de la suscripció si volen llegir LA GRALLA.

DISCURS

LLEGIT EN LA FESTA DELS JOCHS FLORALS D' ENGUANY
 PER LO REVERENT DON JAUME COLLELL,
 PRESIDENT DEL CONSISTORI.

Excelentíssim Senyor: Senyors:

Cada any, quan s' acosta la bella diada del primer diumenge de Maig, sento com l' aleteig de las ilusions de ma primera joventut, y 's remou tot mon ser ab una especie d' amorosa frisansa, com li deuen bellugar las camas al espigat fadrí del Ampurdá, quan sent los espiguets de la tenora. Mentres en nostres pobles y masías celebra la fadrinalla las alegres festas primaverals anomenadas “Rosers;” nosaltres cada any vením aquí á celebrar lo “Roser’,

de la Literatura catalana; y s' ha fet tant de casa nostra aquesta gaya solemnitat, ha entrat ja tant en nostras costums y tant bon lloch ha trobat en lo calendari de las festas barceloninas y catalanas, que un any sense Jochs Florals, semblaria que 'ls rosers no han florit y que no han tornat las orenetas. Y quan sota aqueix antich teixinat y en las gallardas arcadas avesadas á sentir diariament lo brugit dels negociants, ressonan vibrants los sagrats accents de la poesia, y veyém en aquell sitial d' honor rumbejarse la dama eleta pera Reyna de la festa, y en mitj de clamosos aplausos muntar al estrado los fills de las Musas á cercar los llores conquerits en noble lluyta; tots, ab lo cor agoserat y la pensa per l' entusiasme enardida, entre 'ls acorts de la música y 'ls esclats del entusiasme, y 'l perfum de las flors y las coloraynas dels penons, proclamám y saludám lo triomf de la que es vera Reyna de la festa, la Llengua Catalana.

Jo, en eixos moments que fóren delitós esperó de ma juvenesa y son ara saludable conhort á mon esperit, benehint als insignes patricis que en bon' hora renovellaren la antiga festa ab moderna y ben escayguda usansa, no puch deixar d' exclamar en un trans-

port de patriótica alegría: ¡Grat sia á Deu que hem arriuat á temps! Sí; hi hem sigut á temps á salvar lo mes noble y mes preuhat monument de la terra catalana, hi hem sigut encara á temps á reviscolar l' amor patri· ab aqueix pacífich "desperta ferro" de la nova creuhada: y per aixó, recordant aquell dictat de la Escriptura, que promet vida llarga al fill que honra á sa mare, crech que aqueixa pietat filial envers la llengua materna, es penyora y fermansa de novas glórias y dias millors pera la patria catalana.

Pietat filial he dit, y ningú 'm farà retrets de ser mal emprada la paraula. Com una bordeta malmenada per carrers y plassas la trobárem ahir la nostra parla, feta la cendrosa ventafochs de las llenguas neollatinas, aborrida dels forasters y desdenyada de molts dels seus, anyorant greument lo seu passat y del seu trist present; avergonyida. Entredits per ella 'ls estrados y barrotadas las curias, appena si gosava plorar son dol en un racó de montanya, y sols s' aconhortava pexent als petits lo pa de la Doctrina cristiana.

Si era coneguda sa noble nissaga, era casi oblidada sa historia; y pochs faels se recordavan de sa vigorosa naxensa, de com sortí robusta dels llabis dels ferrenys reconquistadors de la terra, esquerpa com los isarts del Pirineu y com sos abets de bona tella, y perfumada ab l' encens dels monastirs y ab la sanitosa flayra de las flors de montanya. Ja ningú feya esment de la seva gallarda creixensa que la feu avansar á sas germanas, quan, ensemps que l' arquitectura, per enlayrár l' esperit, trencava la plena cimbra romana per apun-

tar á las bromas l' arch ogival, ella rompia las faixas del bressol llatí, y plena de vida y d' ardidesa murmurava dolsa als llavis dels trobadors, reptava impetuosa al alarb sota 'ls enmartelats castells, dictava lleys á mar y terra, llampeguejava en Orient, y tromfant celebrava son nuviatge ab lo seu poble, amorosament sentada á la gropa del caball del alt En^a Jaume, del gran Rey que ab espasa victoriosa li marcava las fitas de son bell reyalme, desde 'ls plans del Llongadoch, ahont l' havian festejada 'ls trobadors provensals, fins á la moresca Valencia, ahont aprenqué 'l ritme suau del balandreig de las palmeras; y desde 'l Pirineu nevat fins á la Illa claurada, ahont los ayres llevantins li portaren quelcom del accent armoniós de la Grecia.

En la pols del oblit y dels arxius jeya abandona... Mes, ¿á que recordar los jorns de malestrugansa, si avuy, per bona ventura, l' hem rescataada del vasallatje y l' hem tornada á fer Reyna, ornantla ab tots los arreus de la bellesa; si, encara que mitj esborrats y confosos los termenals de son patrimoni geográfich, l' amor de sos fills ha fet sortir altra volta lluhentor als joyells de sa real corona; y, si no 'l ceptre polítich, ostenta en sas mans, brunyit y cisellat lo ceptre de la Poesia, havent recobrat son sitial en l' august temple de las Arts y de las Lletres?

(Seguirá)

RASGOS BIOGRÁFICHS

D' ALGUNS MAGDALENOS

Se gronxá son bressol en una de las poblacions fabrils mes importants d' Espanya.

Es un home que viu entre 'l comers y que fa aquest d' una manera honrada. Dificilment podria enganyarlo, no solsament algun comerciant ab qui ell té negocis, sino tampoch en lo seno de l' amiat, puig sa perspicacia pera conceixer los homens y las cosas, lo colocan en lo cas d' evitarse molts disgustos y contratemps.

De mirada franca y noble, quant la ficsa per primera vegada en una persona, sembla un jutge qu' examina la fesomia, 'ls modals, lo modo d' ésser y fins los sentiments del que té devant seu; per assó es excessivament curt en donar sa ma d' amich, mes quant la allarga, 's pot assegurar que 'l vinculo no 's romperá per sa part.

D' alsaria mes be baixa, gras com si sempre fes festas majors ó s' atipés de «paella,» conserva uns colors impropis dels quaranta... y 'l curull que li fa nosa. És aficionat y una gran canya pera pescar ab la idem, y ténen sort los peixos de que ara per ara no pot fer us d' una invenció seva qu' aplica l' electricitat al am y surt lo peix estamurdit y senza ganas de quejar, que sino ab tan notable adelant, 's podrian ben desar 'ls que s' ocupan lucrant ab los animals d' escama.

Ésclata en unas rialladas tan fortas y sonoras, que se li veuen totas las dents, lo que no es d' estranyar perque no li manca cap triturador en la boca. Parla molt y rahanadament, per mes que no deu sorprenderns', ja qu' Édgard Poe, Juli Verne, Ponson du Terrail, Valera y Alexandre Dumas, si no 'ls porta en la punta dels dits, 'ls dona alberch en sa closca, que per aixó ha quedat son cap senza 'l cabell necessari, y per por de qu' un auzell no se li pari ahont avans ostentaba sedós y abundant cabell, ara no li fareu traure lo barret sino en las grans solemnitats y sota cubert.

Té un gran defecte, impossible, segons confessió propia, de remediarlo: aburreix de tot cor als qu' odian á las pobras donas, y ni 'ls anys que porta á coll y bé poden ferli refredar aquest aburriment.

Cada quince días se fa retallar, no 'ls cabells sino la barba, la qual no 's tenyeix perque la té de tres colors: negre pera demostrar lo que fou, roja per algunas parts per lo

fum del tabaco, y blanca pera dir lo que será tota ella dins poch temps.

May lo veureu correr, va sempre poch á poch per no destruir los empedrats, y també perque está convensut de que per rés serveix anar depressa ó apressurar las cosas, quant la *naturala*, diu, obra per sí mateixa sens demanar paré á ningú.

Pren lo café ab un petitet terrosset de sucre pera no tenir cuchs; pero té per costum menjarse 'l d' ell y 'l que trova, sucadet ab bon conyach, pera preservarse dels desastrosos efectes d' aquellas bestiolas.

Y com Magdaleno es lo que no hi ha: una notabilitat qu' en aqueixos assumptos se pot dir que may tocará 'l *piporro*.

ENRICH RAFOLS.

F' A U L L A

LOS DOS COMPANYS Y LA NOU

(PENSAMENT D' UN ALTRE)

Anavan de camí dos faels companys contant los recorts de gestas y afanys, de sopte un dels dos molt prest s' aturá y ab gran menyspreu axis va esclamá:
—«Ja may se pot dir lo jorn es dolent, fins que ja ha passat: com sol dir la gent á naltres la sort per tot nos enclou: repara allí aprop ¿no veus una nou?...»
—«És cert:—l' altre diu alsantla molt prest, la porta á las dents tot joyós y llest....»
—Espérat company; jo la vull guardar:
—Respon son amich:—Jo la vull trencar:
—Primer la he vist jo.—Jo la soch alsat.
—La sort me la dó.—A mi l' amiat.
—¡És meval!... ¡Que nó!— Anavan dihent... Ohint las rahons va vindre la gent.
Va dir un vellet:—¡Partiusho, germans, no siau tossuts; no siau tirans!
—Mes élls, ja calents, no l' han escoltat, ja portan la nou á cal advocat:
li esplican lo fet igual qu' al confés:
demanan consell al lletrat entés.
Llavors l' advocat plé d' admiració los diu molt formal, tenu tots rahó:

—Puix l' un l' ovirat, l' altre l' ha cullit;
aixís lo treball está repartit.
Veureu lo final qu' á mí se m' acut:
¡Justicia del cel, de santa virtut!...
—Agafá la nou, la trenca pel mitj,
se queda per éll lo bó per desitj,
y als dos barallats los posa á la má
las closcas no mes, parlantlos ben clá:
—Me quedo lo bo per pagá 'l consell;
Vosaltres iguals haveu sortit d' ell:
aneusen al camp, no diguen res mes,
qu' encara heu salvat los vostres dinés.
—Sortíren d' allí contents y enganyats
y enganyant á tots los que 'ls han atiats;
mes aquell vellet que daba consells,
veyentlos tots junts, se fica 'l mitj d' ells.
Pregunta á tots dos:—Diheu ¿qui ha guanyat?
—Responen—¡Ningú!—¡No es pas veritat?
Y doncas la nou ¿qui es que la té?
¡Calleu!—diu lo vell—¡M' ho penso, ja ho sé!..
—¡Vergonya, llavors, las galtas encent
d' aquells que tossuts fant riure á la gent:
perdent la salut, honras y cabals
perqué no an cas d' exemples morals.

LO CEGO.

LO SOMNI DEL CAPITÁ MIRAMBELL

*Narració en la cual se dona á conèixer un gloriós fet de la
moderna marina catalana, quasi desconegut*

DESPERTÁ D' EN JOAN MIRAMBELL.

—¡Oh Jaume!.....—¿qué hi ha de nou?
—Res, Capitá, segueix lo mateix temps.
Que dimontri somniavaho, que rundinavaho
tant fort entre dents.
—¡Ay Jaume! he somniat lo meu primer
viatge á Montevideo ab aqueix mateix bar-
quet que cau de vell com jo mateix. He som-
niat ab las ilusions que 'm vareig fer al tornar
de jugarme la pell, ilusions que s' han desfet
una á una com fullas de rosa passada..... Si 'l
govern de Madrid en comptes de pasar lo
temps barallantse en lo Congrés, hagués re-
conegut desseguida l' independència de las
repúblicas americanas, com á cosa feta y que
no tenia ja remey, y hagués fet ab ellas bons

tractats de comers, en comptes de ferlos ab
aqueixos llops de l' extrangeria, que xerran
com los ánechs; estigues ben segur Jaume,
que avuy la nostra bandera seria l' única, que
faria 'l tráfeh d' aquells rics mercats y no
tindriam la competencia de aqueixos grossos
ximans, italians y francesos, que 'ls seus go-
berns ajudan ab aixó de las primas ó groixu-
das que no sé ni vuy saber lo que son.

—Pero Capitá, vos creyeu que estava á la
ma del govern lo portar sempre 'l barlovent
al estranger?

—Mira, Jaume; la mercaderia mes barata
d' una nació ha de ser lo diner; ¿Que 't farà de
pagar una doble de quatre de unas calsas com
aqueixas que portas, si 't sobren moltes do-
bles de quatre? Los polítichs de Madrid volen,
que el poble compri molt barato tot lo del es-
tranger; pero, Jaume ¿sabs de quina manera?
Matant á la industria de la terra. Aixís tots
serém compradors y sols los estrangers serán
los venedors. Vejas tú si ben aviat acabarém
l' última pessa de dos. ¿Que se m' en donará
que 'm donguin un pa de sis lliuras per sis
cuartos, si 'm faltarán los sis cuartos!

Lo govern ha pactat ab l' Alemanya, l'
Austria, la Fransa, l' Inglaterra y tota aquei-
xa gent que mantenen als treballadors ab
patatas y pa de blat de moro; volen, que los
nostres pobres jornalers sigan tan desgraciats
com ells. En cambi, ha deixat de tractar ab
las nostres germanas d' América, que tenen
prou pera mantenir cent vegadas lo comers
de tota l' Espanya.

Aquí 'm tens, Jaume, á mas vellesas aca-
bant de treurer lo such de aqueixa pobre
Constancia. Si no hagués estat per aquell cop
de juventut que 'm portá sota dels canons de
Montevideo, estigas ben segur, Jaume, que no
veurias avuy aqueixa riquesa que 'ls nostres
barcos han donat á tota la costa llevantina.
Ni en *Pa-y-alls* de Lloret, ni en *Bagné* de Blan-
nes, ni en *Cal as* d' Arenys de Mar, haurian
posat tantas quillas, ni 'l mestre *Farrucha* d'
Arenys hauria ensenyat á tants pilots.

—Jo que he fet tant bé al meu pais, moro
olvidat, ningú sab qui só y lo que he fet; y en
cambi á cualsevol cotorra que vagi á Madrid á
embolicar, lo fan governadó ó general; mes

aixó no pot durar així.... Jo só massa vell y no hi arribaré á temps, pero tú Jaume, ets jove, trevall sempre, que vindrá dia que 'l trevall de Catalunya guanyará á las malas arts dels que avuy nos perden, y creume: quan Catalunya 's mori de fam, temps ha que serán pols de miseria aqueixos que avuy nos volen fer comprar tant barato que 'n portan los baixells estrangers.

.....
 ¿Veus, Jaume, aqueixas hermosas estrellas? D' aquí á deu, vint, cent anys las veurás tan hermosas com avuy, fent las mateixas figuras y guardant iguals distancias.

¿Y sabs per qué? Per obehir á lleys sabias. Puig lo mateix passa ab los pobles. D' aquí á deu, vint anys, si Deu te dona vida y salut, també veurás forts y brillants los que s' hagin governat per sabias lleys d' ordre y economia.

.....
 Adeu Jaume, m' en vaig al camarot. Vigila

JOSEPH RICART GIRALT.

LA CRISSA DE CATALUNYA

(De L' Arch de Sant Marti)

En la actualitat estan sense treball en Barcelona, Sans, Gracia, S. Andreu de Palomar, Badalona y Sant Martí de Provensals 80,000 obrers... En nom d' aquells sers desgraciats impossibilitats de donar un trós de pá á sa volguda familia..... *donem l' enhorabona* al fecond ministre d' Estat Senyor Moret per haber sortit ab la seva..... y diu ell «*Los catalanes no tiene hoy motivo de queja, pues he logrado acreditar sus géneros en los mercados extranjeros y sus fábricas trabajan como nunca*» y te rahó: may habian treballat tant poch.

Qui tot ho vol tot ho pert... Centralistas! potser quan voldreu curarnos no tindreu prous remeys.

Lo darrer cop s' acosta. Los Provincians no poguent soportar mes tanta ignominia, prenent exemple d' un ilustre patrici que digué «Radicales á defenderse» esclatarán sens aceptar cap mena de transacció.

¡Provincians á defensar la patria!

—Diu lo diari de «Vilanova y Geltrú»:

Passan de cent cinquanta las casas y pisos desocupats en nostra vila.

Mal síntoma es aquet. Fa tres ó quatre anys era poch menos qu' impossible trobar habitacions desocupadas.

—De «El Sabadellés»:

No 's parla d' altre cosa en aquesta Ciutat que del mal aspecte que presenta la temporada próxima de géneros d' hivern. Y no obstant la reserva que 's guarda per part dels senyors frabricants, pera que no 's alarmi la classe treballadora, lo cert es que, aquesta viu inquieta y recelosa y tem que per allá á últims d' agost próxim se paralisin los treballs, cosa que, per desagradable á tots, tirs y troysans, creyem que succehirá; puig fa quatre ó cinchs anys que aném de mal á pitjor.

També s' assegura que los viatjans de Sabadell, Tarrasa y Olesa, que han tornat ja de sas escursions, están ja en extrem desanimats en vista de las escasas demandas de géneros, motiu per lo qual comensan á reinar tristos pressagis de miseria.

—Diu «Lo Somatent»:

A Manresa hi ha set fábricas que per falta de demanda han tingut de tancar sas portas. A Sans corren los rumors que de l' un dia á l' altra 's tancarà l' important establiment conegut per lo «Vapor Vell» además «La España Industrial» ha restringit sos treballs tot lo que ha pogut.

També l' importantíssima fábrica dels senyors Batlló y Batlló, trevallen semmana si y semmana nó, y com ella una infinitat que no volém anomenar per no fer lo quadro mes desolador.

Si á tot aixó s' hi junta las quebras de casas tan importants que algunas se venen succehint á Barcelona y en altres importants centres de producció, se pot compendre quin pervindre sens espera.

Lo negre manto de la miseria va tapant ja ab una velocitat espantosa, lo cel del treball y prompte, molt prompte, la fam nos bofetejará nostres rostres.

L' emigració creix y cada dia quadros quals mes desastrosos se 'ns presentan á nostres ulls. L' espós que deixa á sa familia, lo

pare qu'abandona á sos fills tancantlos en casas de Caritat... tot provinent del mal que deplorem.

Aquestas son las ventatjas del Llibre-cambi.

¡¡¡Y viva el jaleo!!!

La Expedició Catalana, Rossellonesa

Y PROVENSAI A MALLORCA

(Acabament)

Durant lo dinar que fou espléndit reina la major harmonia, fentse acabat que fou, molts brindis encaminats tots á la unió de mallorquins, catalans, rossellonesos y provençals y llegintse varias poesías aixís com també lo discurs presidencial dels últims Jochs Florals per son autor Mossen Collell.

Tots junts anarem luego á veurer 'l museu de la Societat Arqueològica Luliana y la Biblioteca del Institut de 125 volums.

Bé acabá aixís lo dia mes no passá tan tranquila la nit ja que csm saben nostres lectors 'ns despertá á cosa de las 12 y mitja un fort terremoto que afortunadament no durá mes que 4 ó 5 segons ni repetí com ho temerem 'ls palmesans, molts dels que á la nit següent y á las 24 horas s' en anáren de la Ciutat á fi de passar la nit enlo camp creyentse allí mes segurs.

Eran las 7 y mitja del matí del divendres quant sortí lo ferro-carril que 'ns conduí á Manacor y de allí ab coxos emprenguerem lo cami d' Artá ahont anárem á veurer sas famosas covas. Hi arrivarem á las 3 y mitja y en vritat que no 'ns sabé greu lo llarch viatge que ferem per véurerlas perque quedarem tots no diré prendats sino tan extasiats durant l' hora y mitja que hi permánesquerem, al veurer tanta grandiositat sols obra del Creador, que hasta ara al pensarhi no trovo imatjes per ponderarlas ni mots sisquera per celebrarlas. Profundament impresionats tornarem á Manacor desd' ahont després de haver reparat nostras forsas, anarem á veurer las afamadas covas del Drach á la claror de la lluna. Aquestas son de una riquesa de detalls com no ni ha d' altres y en ellas estiguerem fins á la

matinada sortint á las 7 d' ella en direcció á Palma.

No estiguerem gaire temps quiets, puig á las 3 de la tarde del mateix dissapte 'ns dirigirem altra volta ab carruatjes á la possessió de Miramar propietat del Archiduch d' Austria Lluís Salvador. Cap al tart ja baixarem en poble de Valldemosa der visitar sa Cartoxa y continuant nostre camí arribarem per fi á Miramar ahont ja 'ns esperaba l' Archiduch acompanyat de son apoderat general D. Manel de los Herreros, Director del Institut de Palma.

Nos reberen ab molta amabilitat destinantnos l' Archiduch la casa *Hospederia* pera nostra habitació y obsequiantnos aquella nit lo Sr. Herreros ab un espléndit sopar. Lo següent dia, diumenge, anarem á la casa que habita Sa Altesa pera dir las misas que digueren Mossen Collell, y acabadas ellas 'ns dispensá l' Archiduch l' honor de pendrer xocolate en sa companyaia. La amabilitat y franquesa ab que 'ns tractá, desd' allavors, fou tanta que tot lo dia lo dedicá S. A. en fernos seguir sas casas de camp, hermitas, templets, fonts, paisatjes, vistas y demás de sa deliciosa é inmensa finca.

Lo dilluns de bon damatí nos en anárem á Soller ahont hi havia firas. Despres de un camí com no hi vist may per sa varietat y sa espléndida naturalesa, entrarem á Soller impregnantnos de la olor dels florits taronjers, principal riquesa d' aquella població. Allí vejerem la característica festa tradicional de *sas valentas donas* que feren heroicitats per impedir la entrada dels moros á Soller. La festa consisteix en reunirse las hosts de mallorquins y bandolers del pais y conforme á la tradició, després d' escoltar la peroració de son General incitantlos á combatrer en defensa de la pátria y de la religió, 's dirigeixen al port de Soller en quin dehuen entrar 'ls moros que tractan do desembarcar. Se situan los cristians al volt del port y avansan 'ls moros en mitj d' escopetades y canonades y als acorts d' algunas músicas. L' espectacle que presenta 'l port ab la munió de gent y centenars de carruatjes que 'l rodeijant, es de lo mes animat y curiós. Després de moltas tentativas, fracasos, victorias etc, desembarcan 'ls moros travantse

una batalla en que quedán derrotats per complert 'ls sectaris de Mahoma.

En aixó ja era fosch y partirem desseguit cap á Palma per una carretera que hi condueix mes prompte, arrivanthi á las 11 de la nit.

Lo dimars demati l' emplearem visitant 'l Teatre Principal y donant algunas visitas, y á las 5 de la tarde 'ns despedirem desde 'l *Lulio* de tots 'ls escriptors y demés amich de Mallorca que omplian lo vapor y entre 'ls saludos que 'ns cambiabam ab los mallorquins que cubrian tot lo port y que vingueren á donarnos la despedida, sortiem de regrés cap á la pátria catalana, entussiasmats ab la *bella illa de Mallorca*, y agrahits en extrem als Mallorquins per sa amabilitat y 'ls obsequis que continuament 'ns tributaren.

Lo desitj de tots 'ls expedicionaris es pguerlosi tornar, si tenim lo goig de veurerlos entre nosaltres.

SOLER Y PALET

¡CABRERA!

NOVELA DE COSTUMS CATALANAS

PER

LO CEGO

Montevideo—Febrer del any vintiset de la Restauraci
dels Jochs Florals

CAPITOL X

Una Conxorxa

Quan varen ésser los tres reunits fent *conxorxa* dins la botiga, y fets los compliments d' istil, lo Negre, ó sia el Metje vá ennová als demés lo que la Paula li havia contat; afejinthi pe 'l seu compte, qu' era necessari estar á la guáyta de lo que pogués succehir al senyor rectó.

Lo Xantre, ó sia 'l Mestre, va donar son parer, encarant l' assumpto devant la política; significant que totas las cosas que feyan los

seus enemichs politichs, no responian á altres miras que ferlos por pera allunyarlos de 'ls trevalls electorals.

—¡Aixó, es,—digué lo Groch—perque jó, fá poch dias que vaig parlar ab en Juan de la Torra sobre aquest assumpto, y si be es cert que no 'm va dir que no, la fredor que vaig notar en sas paraulas, me feren tema que élls nos l' han embruixat.

—¡Ja pot ben ésser qu' aixó sia veritat—contesta 'l Negre—perque jo tambe vaig enrahonar ab en Pere de la Riera, y 'm va fer una cansó que no 'm va agradá gens.

—Oh!...—va esclamá 'l Xantre—¡ls deuh en haver fet grossas promesas, que élls nos fássin aquesta pillada!...

—¡Aixó no fora res,—digué l' Apotecari—mentres paguessin lo que deuen!

—¡Oy tal— va afeji 'l Metje—lo Pere, encara 'm deu trescentas lliuras que li vaig deixar quan las altres eleccions, y es l' hora que no me las ha tornadas. Sort qu' fins ara m' ha pagat l' usura que 's bastant crescuda y tinch já cobrada, tres vegadas, la cantitat qu' aquellas acabalan.

—¡Ah! ¡mireu quina jent!—cridaba 'l Mestre—¡aneu á ferne cas! ¡y tan humils que semblan!... ¡Ah enganyadors hipócritas!...

Devant de las exclamacions del mes vell, los altres uniren las sevas, y junts y en chor se desfeyan á son pler ab parauladas, que nosaltres per respecte á nostres llejidors no vollem tornar á dir.

Deixemlos, donchs, que 's desfoguín tan com vulguín, mentres nosaltres anem á veure lo que passa en la grant sentada ó reunió que hi ha á casa del senyor Juan Badell.

CAPITOL XI

La sentada á casa en Badell

Sens dupte que lo senyor Juan Badell, ja sabia alguna coseta de lo que passaba en la vila; perque quan hi va arribá en Molla, lo va rébrer d' una manera que si aquell ho havés reparat hauria vist que 'l altre no va poguer dissimular que l' esperaba.

Nosaltres qu' estem al corrent de tot lo que passa en est assumpto, farem tot lo possible d' arrodonir los diálechs, ab lo fi de que 'ls llegidors no 's cansin.

En Pau Malla, donchs, després de haver preguntat als mossos si 'l senyor Badell era á casa, y havenlhi dit que sí, se n' va pujá cap á la cambra que ja coneixen, y un cop va esser dins comensaren ab en Badell lo següent diálech.

—¡Bon dia tinga, senyor Badell!

—¡Hola, Malla, bon dia! ¿qué tal, qué tal, qui hi ha de nou?

—¡Molt y fresch!...¡Vinch tot enfutismat!..

—¡Y aixó, que hos passa!

—¡Que passa?... que jó no soch lo batlle, jo no soch res, ni mano, ni dispo; y que dins la vila hi ha qui fá y desfá á son pler! fent de batlle, de rectó y fins d' escarceller,

—¡Be, home, be, sossegueus, Malla, y enrahonem ab catxassa! ¿Qui es aquest que desmenpenya tants cárrechs?...

Anava á respondrer en Malla, quan entra á la cambra en Rafel y trencant la conversa de 'ls dos, va dir:—¡Mireu, Pau, assi á fora hi ha l' Agutzil que hos vol parlar.

—¡Digueli qu' entri!—Va di 'l batlle.

—¡Entreu, Felip!—Va cridá 'n Rafel.

NOVAS

La falta de lloch no 'ns permet donar comptal del Consell General que elegi lo Centre Catalá de Barcelona.

D. Valentí Almirall ha sigut reelegit President.

VUYTS Y NOUS

Per galantería la de certs marits ab la seva mullers.

Un de aquests s' havia assentat á taula per esmorsar, esperant qu' ella acabés de rentarse las mans.

En una plata hi havia dos costellas.

Pero aviat no n' hi vá haver mes que una, puig un gat atrevit vá emportarse 'n l' altra.

Y 'l marit, egoista, destinanse la que sensera, exclamá:

—Cuita, Carolina, mira que 'l gat se 't menja la costella.

Un sogre repta al seu gendre perque als dos anys de casat s' havia fet mal bé 40,000 duros, ó siga tot lo dot de la seva dona.

Disculpa del gendre:

—Papá, no ho extranyi. He volgut demostrar que no m' havia casat ab la seva filla pel vil interés.

De un periódich francés:

—¿Qué 't sembla l' Elissa?

—Divina.

—No hi ha dupte, guapíssima. No té mes que un inconvenient.

En l' estació de la linea de Saragossa.

—Ola Antoner ¿ahont aném?

—A Montserrat.

—¿Y aixó?

—M' hi casat fa tres dias, y faig lo viatge de nuvi.

—Y la teva senyora, ahont es?

—Oh, á n' ella l' hi deixada á casa.

TRENCA-CLOSCAS

XARADAS

Un arbre *primera*
planta *prima-tres*
article *segona*
y 'l *tot* un joch es.

No puch menjar *duas*
iuversa lector,
perque tinch un *prima*
al bras, verinós;
ni trobo esclamantme
aqui cap doctor,
que sápigá ó vulgui
curármel d' un cop;
aixis es que passo
las horas del jorn;
tocant per distreurer 'm
lo que vol dir *tot*
y quant lo cansanci
me fá venir son
ó agafo l' *hu-duas*
ó jugo ab l' *hu-dos*.